

Annonce

Svend Brodersen delte sine erfaringer med skovplantningen på Gram Slot, hvor der i foråret blev plantet 3.000 træer. Foto: Uffe Bregendahl

Rådgiver: Skovlandbrug kan være landbrugets columbusæg

Både forskere og landets største skovlandbruger er enige om at konceptet skovlandbrug kan være et vigtigt redskab til at løse nogle af landbrugets klima- og miljømæssige udfordringer. At dømme efter fremmødet til 'Skovlandbrugsdag 2024' er interessen for fænomenet stort. Direktøren for ØkologiRådgivning Danmark kalder skovlandbrug for et columbus-æg.

 Af [Uffe Bregendahl](#)
 12. november 2024, 13:29
 Læsetid: 8 minutter
 [Mark og stald](#)
 [Skovlandbrug, Biodiversitet](#)

Del via e-mail

Del på Facebook

Del på X

Del på LinkedIn

Print

Måske havde gæsterne på forhånd regnet ud, at der var økologiske 'Gothenborg Skovkyllinger' på frokostmenuen?

I hvert fald blev parkeringspladsen hurtigt overfyldt, efterhånden som landmænd, forskere og rådgivere i fredags rullede ind til Gothenborg ved Them, hvor gårdens kendte skovkylling var en oplagt ingrediens på menuen ved 'Skovlandbrugsdag 2024'.

Gothenborg driver selv skovlandbrug med fjerkræ, men råder også over konference- og selskabslokaler, der på dagen husede stande og rammer til 'networking' inden for skovlandbrug.

”

Det skal være en business case, hvor man kommer til at tjene mere på, at træerne er der, end man gjorde før.

— *Svend Brodersen, økologisk skovlandbruger, Gram Slot*

Bag en af standene stod ØkologiRådgivning Danmark, der har rustet medarbejderne til at rådgive om skovlandbrug, selv om der endnu ikke er meget erfaring at trække på.

"Vi kan hjælpe med at pege på relevante støtteordninger og en generel opstart og generel rådgivning om skovlandbrug. Men der er endnu ikke mange erfaringer med, hvad der f.eks. er klogt at plante og dyrke, så lige nu kører vi, mens der

bliver asfalteret," sagde Claus Østergaard, direktør i ØkologiRådgivning Danmark, der på skovlandbrugsdagen også var ordstyrer på en af de efterfølgende workshops for gæsterne.

"Mange landmænd har hørt om det og er interesserede, men derfra er der et stykke vej til at ændre adfærd og gøre noget ved det. Det er tydeligt, at der er mange positive elementer i skovlandbrug, og det kan være et coloumbusæg, der kan løse flere af de udfordringer, landbruget står med," vurderede han.

Med 125 tilmeldte var interessen større end forventet, og endnu flere mødte op på dagen, der var arrangeret af Innovationscenter for Økologisk Landbrug.

Erfaringer fra Gram slot

Fra scenen var første aktør økolog Svend Brodersen, der i år plantede de første 3.000 træer på markerne omkring Gram Slot.

I slottes drift er der nu indarbejdet landets største økologiske skovlandbrug: 100 ha er foreløbig plantet til med skov - fordelt over lange lige rækker på nogle af de 3.500 ha agerjord, slottet bruger til dyrkning af bl.a. grøntsager. Herunder landets største økologiske kartoffelproduktion.

"Vi leverer kartofler til 250.000 danskere hver dag – 365 dage om året," sagde Svend Brodersen med stolthed foran forsamlingen på Gothenborg.

Nogle af grøntsagerne bliver altså nu dyrket mellem lange rækker af træer i skovlandbrug, og med tiden skal der, ifølge Svend Brodersen, løbende plantes endnu flere træer.

Gram Slot har også en stor husdyrproduktion med 1.350 køer, der leverer mælk til Rema1000. Men selv om der er tale om effektiv økologisk stordrift, er der også plads til træer på køernes marker – modsat den generelle tendens i landbruget, der typisk effektiviserer ved at gøre markerne større og større.

"Der bliver desværre fældet alt for mange træer derude med læhegn, skove og så videre," sagde Svend Brodersen.

Læs også:

[Skovlandbrugets pioner: Fra øde marker til frugtbar mangfoldighed](#)

Forskning i skovlandbrug

På Skovlandbrugsdag 2024 skulle landbrugerne derfor oplyses om mulighederne forbundet med at plante træer i landskabet igen og høre kvalificerede bud på fordele og ulemper.

Blandt andet via foreløbige resultater fra to uafhængige undersøgelser af skovlandbruget: En fra Aarhus Universitet og en andet fra Københavns Universitet.

”Umiddelbart får vi fine signaler for det hele,” sagde professor Henrik Meilby, der præsenterede resultater fra en treårig undersøgelse, der bl.a. via nedgravede slanger med ’sugekopper’ i jorden har kunnet følge udvaskningen af kvælstof og kulstoflagringen i jorden og træerne.

Professor Henrik Meilby holder her oplæg under eftermiddagens workshop, og præsenterede bl.a. forsøgsresultater fra Københavns Universitets forsøg. Foto: Uffe Bregendahl

Samtidig har universitetet undersøgt træernes påvirkning af kornmarkers udbytter langs med træerne.

”Når det gælder udbyttet i græs eller korn, forårsager træerne en lille nedgang i den zone, der ligger tættest på træerne. Men den zone er ikke særlig bred, og derfor kan en landmand godt beslutte, at det er en god ide at etablere skovlandbrug, fordi de andre effekter er positive. For eksempel er der inde i hegnet cirka 30 pct. nedgang i kvælstofudvaskningen og i en zone på en til fem

meter fra hegnet i forhold til den frie markzone. Det er jo noget, som bidrager positivt, og som måske kunne være skovlandbrugets lille bidrag til at forbedre vores miljø. Når det gælder kulstof, ligger der også en gave til samfundet i, at man kan opbygge lidt større kulstofpuljer på markerne ved at have træerne,” siger Henrik Meilby, professor ved sektion for Miljø og Naturressourcer ved Københavns Universitet.

Han påpeger, at der også er andre positive faktorer, landmanden skal tage med i overvejelserne, som ikke kvantificeres af deres forsøg, men som andre forskere nu arbejder på at dokumentere.

”Der vil være biodiversitetseffekter, som vi alle tror på, og der vil også være en erosionsbegrænsning, som bliver vigtigere med de ekstreme regnmængder. Desuden er der det æstetiske aspekt: Vi skaber et landskab, som er rarere at være i, og som kan skabe et bedre lokalklima. Så jeg vil mene, at man godt kan gå i gang med skovlandbrug, hvis man er indstillet på at arbejde med det mere komplekse system, det vil være,” siger Henrik Meilby.

Data bag forsøgene fra Københavns Universitet er indsamlet over tre år fra to skovlandbrug i Midt- og Vestjylland. Der er ikke lavet forsøg med udbytter fra afgrøder, der kræver bestøvning som f.eks. hestebønner.

Aarhus Universitet indsamler data fra kvælstofudledningen fra frilandsgrise i skovlandbrug. Kasserne opsamler data fra sugekopper monteret på slanger under jorden. Foto: Uffe Bregendahl

Aarhus Universitet i gang med griseforsøg

Også Aarhus Universitet kunne fra scenen og løfte sløret for foreløbige resultater af et treårigt forsøg med skovlandbrug, hvor man har undersøgt effekterne af forskellige måder at indrette økologiske grisefolde på.

Forsøget er meget specifikt rettet mod at skaffe videnskabelig dokumentation for, hvordan landmanden bedst indretter dem, så man udnytter træerækkerne optimalt til at opsuge overskydende næringsstoffer.

Forsøgene går blandt andet ud på at placere hytter og foderplads forskellige steder i forhold til træerne, så grisene tvinges til at bevæge sig mere rundt på mark og skov, og deres gødning bliver mere jævnt fordelt. Også her er forsøgene overvåget af nedgravede sugekopper, ligesom der jævnligt udtages jordprøver som dokumentation for resultaterne.

Venter ikke på forskerne

På Gram Slot venter Svend Brodersen ikke på forskningsresultaterne. Han er allerede i gang med at udbrede skovlandbrug, fordi han er tror på, at træerne har en række positive effekter for landbruget: Det vil gavne biodiversiteten, klimaet, dyrevelfærden, hjælpe med at sikre rent drikkevand og rent vand i fjorde og indre farvande.

"Desværre har politikerne svært ved at håndtere mere end et ord ad gangen," sagde Svend Brodersen med et glimt i øjet og med henvisning til, at der ofte er ensidig fokus på ordet 'klima' og klimaforandringerne isoleret.

Her mener Svend Brodersen altså, at træerne på hans marker løser mange problemer med et hug. Men forretningsmanden Svend Brodersen planter ikke alene træerne af hensyn til klima og miljø, han mener også, at der er en langsigtet økonomisk gevinst i at udnytte værdierne fra træerne.

"Det skal være en business-case, hvor man kommer til at tjene mere på at træerne er der, end man gjorde før," slår han fast over tilhørerne.

Svend Brodersen håber, at der med tiden kan opstå andelsselskaber, som kan udnytte afgrøderne fra træerne i skovlandbrug. Foto: Uffe Bregendahl

Han forestiller sig, at der på sigt kan høstes store mængder af frugt, bær og nødder fra det voksende antal rækker af træer i Gram, og han forestiller sig blandt andet, at han om få år skal investere i teknologi, der mekanisk kan høste æblerne til en dansk juiceproduktion. Desuden er hans skovlandbrug designet, så de opfylder kravene til frugt- og bærtilskud.

”På sigt kan det være, at der kan etableres andelsselskaber, som kan aftage skovlandbrugenes produkter, der jo i dag i stor stil bliver importeret over store afstande. Måske kunne man også forestille sig, at eksisterende andelsselskaber som Arla og Thise Mejeri kunne være interesserede i at aftage afgrøder som nødder fra skovlandbrug,” sagde han.

Samtidig med at landskabet i agerlandet skal forandres af flere træer, mener Svend Brodersen, at det er vigtigt, at flest muligt skal have adgang til dem.

”På den måde bliver alle jo ambassadører for naturen,” pointerede han.

Ud over de fordele Gram Slot forventer af deres planer med skovlandbruget, er der en ekstra sidegevinst, som Svend Brodersen også synes er værd at tage med i betragtning:

”Man bliver jo bare glad af at plante et træ.”